

**Oponentský posudek na diplomovou práci Ivy Kroužilové :
Možnosti využití dětské kresby jako jedné z diagnostických technik při práci pedagogů se zneužívanými dětmi.**

104 stran textu + 5 příloh

48 titulů odborné česky psané literatury

Téma diplomové práce považuji za vhodně zvolené zvláště s ohledem na vzrůstající zájem laické i odborné veřejnosti o problematiku související s úmyslným ubližováním dětem. Práva dítěte je třeba hájit neboť i když existují legislativní opatření na ochranu dítěte, jsou často jejich zájmy podřízeny zájmům dospělých.

Práce je rozvržena do šesti kapitol, koncipována je jako teoreticko-empirická. V úvodních dvou kapitolách se diplomantka zabývá poměrně obsírně a uceleně definováním termínu "syndrom CAN", popisuje jeho jednotlivé formy a projevy. Čerpá při tom z dostupné literatury převážně českých autorů a také z osobních kontaktů v Dětském krizovém centru. V rámci vymezení pojmů souvisejících s týráním, zanedbáváním a zneužíváním dítěte uvažuje i o širších vazbách než je kontakt s nejužší rodinou, všímá si také možných rizik způsobených nevhodným pedagogickým přístupem, šikanou atd. Nabízí se otázka, jak odhalit a lépe předejít takovýmto rizikovým projevům, kterými se práce zabývá.

V závěru druhé kapitoly apeluje diplomantka na změnu postojů současné společnosti směrem od materiálních hodnot, které mohou vytvářet podhoubí pro rozvoj sociálně patologických jevů a následně mohou vést k projevům týrání, zanedbávání, zneužívání atd. Položme si zde tedy otázku, jakým způsobem dosáhnout změny ve vnímání i postojích občanů k tomuto problému.

Ve třetí kapitole jsou čtivou formou předkládány informace o způsobech použití dětské kresby jako jedné z možných projektivních technik k diagnostikování CAN. Připomeneme-li si, že kresba je královskou cestou do duše dítěte, pak nelze než souhlasit s diplomantkou, že právě kresba má svoji mimořádnou diagnostickou hodnotu. Využití kresby jako projektivní techniky však v sobě skrývá i určitá nebezpečí chybné interpretace. Někteří kliničtí psychologové proto považují za užitečnější prostřednictvím kresby otevřít volný prostor pro cirkulární rozhovor mezi dítětem a terapeutem, kdy se společně s ním zcela nenásilně dostávají k ohrožujícímu tématu. Myslím si, že někdy naše interpretace mohou skrývat naše představy o porušení problému, které však nemusí korespondovat se skutečností. Napadá mne otázka, zda autorka zná i jiné projektivní techniky, které by mohly být použity v případech diagnostiky CAN. V závěru kapitoly se diplomantka zamýšlí nad mírou zodpovědnosti, kterou disponuje pedagog postavený před nelehkým úkol - při poukázání a zveřejnění možného problému, který souvisí s týráním či zneužíváním dítěte. Zde se nabízí otázka, zda je vůbec možné připravit pedagogy na řešení takto složitého problému. Ne každý učitel je, i přes odborná vedení, připraven a schopen tuto problematiku zvládnout. Zajímá mne, jaká rizika vidí autorka při použití projektivních technik učiteli.

Empirickou část tvoří pět kasuistik složených z kreseb týraných či sexuálně zneužívaných dětí, vyhodnocený standardizovaný dotazník a následný komentář, které autorka převzala z publikovaných materiálů.

Za nejnosnější část diplomové práce považuji výzkumné šetření, ve kterém se autorka snažila zmapovat informovanost českých učitelů o problematice CAN a také o možnosti využití dětskou kresbu, jako jednu z projektivních technik. Šetření se opírá o výstupy respondentů uvedené v dotazníku sestaveném diplomantkou. Odpovědi jsou zpracovány kvantitativně a šetření je doplněno diskusí a souborem doporučení pro učitele a další pedagogické pracovníky. I přesto, že z dotazníku vyplývá nepochybný zájem pedagogů o další vzdělávání v této oblasti, vidím zde i nemalá rizika. Rizika spočívají v možné chybné interpretaci kresby a v chybném následném úsudku - v řadě možností i chybných reakcí. Spíše bych zde viděla nezastupitelnou roli pedagogů na poli primární prevence, která si klade za cíl zabránit výskytu a vzniku poškození v jejím samotném zárodku. Zajímá mne, jakou část své práce považuje autorka za nejnosnější a na čem by chtěla ještě pracovat.

Závěr:

Práce přehledně a uceleně mapuje problematiku týraní, zneužívání a zanedbávání dětí a mládeže a také ukazuje možnosti zařazení dětské kresby do vhodných diagnostických metod projektivních technik.

Práce splňuje všechny požadavky kladené na diplomové práce a proto ji doporučuji k obhajobě s předběžným hodnocením **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 14.1. 2007

MUDr. Michaela Chrdlová